



**Силабус**  
**Педагогіка**  
2023-2024 навчальний рік

|                     |   |
|---------------------|---|
| Освітня програма    | «Середня освіта (англійська мова та література)»  |
| Спеціальність       | 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)  |
| Спеціалізація       | 014.021 Англійська мова та зарубіжна література   |
| Галузь знань        | 01 Освіта / Педагогіка  |
| Рівень вищої освіти | перший (бакалаврський) рівень вищої освіти  |
| Статус дисципліни   | обов'язкова   |
| Викладач            | Надія ЩЕРБАКОВА   |
| Кафедра             | педагогіки  |
| Посилання на сайт   | <a href="http://bdpu.org/faculties/fppom/structure-fppom/kaf-pedagogiky/composition-kaf-pedagogiky/scherbakova/">http://bdpu.org/faculties/fppom/structure-fppom/kaf-pedagogiky/composition-kaf-pedagogiky/scherbakova/</a> |
| Контактний телефон  |   |
| Е-mail викладача:   | <a href="mailto:Nadiyasherbakova@ukr.net">Nadiyasherbakova@ukr.net</a>  |
| Графік консультацій | вівторок, 08.00-09.00   |

**Обсяг курсу на поточний навчальний рік:**

| Кількість кредитів / годин | Форма навчання       | Лекції  | Практичні заняття | Самостійна робота | Звітність |
|----------------------------|----------------------|---------|-------------------|-------------------|-----------|
| 6 / 180 год.               | очна (денна)         | 30 год. | 30 год.           | 120 год.          | екзамен   |
|                            | заочна (дистанційна) | 8 год.  | 8 год.            | 164 год.          |           |

**Семестр:** весняний

**Мова навчання:** українська

**Ключові слова:** педагогіка, дидактика, освіта, навчання, виховання, зміст освіти, принципи і правила, методи та засоби, форми й системи навчання й виховання, моніторинг навчальних досягнень, технології навчання й виховання.

**Метою курсу** є опанування теоретичними знаннями із загальної педагогіки; формування вмінь моделювати освітній процес у закладах загальної середньої освіти згідно з сучасними вимогами, формування системного педагогічного мислення, професійної самосвідомості.

**Предметом** навчальної дисципліни є теоретичні засади виховання, навчання і розвитку особистості.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **знати:** сукупність відомостей про: предмет, завдання, категорії, етапи розвитку та джерела педагогіки, систему педагогічних наук, зв'язки педагогіки з іншими науками; методи, елементи та послідовність етапів науково-педагогічного дослідження; фактори та рушійні сили розвитку й формування особистості; компоненти змісту освіти, нормативні документи, у яких його відображено; сутність і структуру процесів навчання й виховання; принципи, методи, засоби, організаційні форми, навчання й виховання; особливості оцінювання навчальних досягнень учнів, виявлення рівнів їхньої вихованості; теоретичні засади управління закладом загальної середньої освіти та планування його діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **вміти:** здійснювати категоріальний аналіз базових педагогічних понять; установлювати взаємозв'язки між педагогічними науками та міжпредметні зв'язки педагогіки з іншими науками; формувати концептуальний апарат дослідження (актуальність проблеми, об'єкт, предмет, мету та завдання); відбирати оптимальні наукові методи відповідно до об'єкта, предмета й цілей дослідження; передбачати результати позитивного і негативного впливу біологічних, соціальних, культурологічних та інших чинників на розвиток особистості; з'ясувати рушійні сили процесів навчання і виховання, виявляти зв'язки між складниками цих процесів; визначати умови взаємодії методів і прийомів навчання й виховання, проєктувати реалізацію методів навчання й виховання в заданих педагогічних ситуаціях; обґрунтовувати вибір різних видів, форм і методів перевірки результатів навчання й виховання,

диференціювати рівні навчальних досягнень і вихованості учнів за встановленими критеріями; здійснювати системний аналіз концептуальних положень навчання й виховання.

**Компетентності та програмні результати навчання:**

| Компетентності,<br>якими повинен оволодіти здобувач  | Програмні результати навчання  |
|--|--|
| <p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі загальної середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь із наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.</p> <p>ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.</p> <p>ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.</p> <p>ЗК7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.</p> <p>ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.</p> <p>ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.</p> <p>ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.</p> | <p>РН 1. Відтворювати основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.</p> <p>РН 3. Визначати освітні цілі, планувати та проектувати навчальний процес на основі компетентнісного підходу з урахуванням освітніх потреб учнів; застосовувати форми, методи та засоби навчання предмета.</p> <p>РН 4. Добирати та застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування ключових і предметних компетентностей учнів; критично оцінювати результати їх навчання та ефективність уроку.</p> <p>РН 5. Добирати доцільні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.</p> <p>РН 6. Проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технологій здоров'язбереження під час освітнього процесу, способів запобігання та протидії негативним впливам на особистість, налагоджувати ефективну співпрацю з учнями, батьками (особами, які виконують їхні функції) та представниками професійного колективу.</p> |

**Зміст курсу:**

**Тема 1. Теоретичні та методологічні засади педагогіки.** Педагогіка як наука. Предмет і завдання педагогіки. Етапи розвитку педагогічної науки. Джерела педагогічної науки. Основні педагогічні категорії. Система педагогічних дисциплін. Зв'язки педагогіки з іншими науками. Аксиологічні основи педагогіки.

Сутність науково-педагогічного дослідження. Методологія та методика педагогічного дослідження. Методи науково-педагогічного дослідження. Науково-категорійний апарат педагогічного дослідження. Послідовність етапів організації і проведення науково-педагогічного дослідження.

Людина як організм, індивід, особистість, індивідуальність. Поняття про розвиток людини. Рушійні сили та закономірності розвитку особистості.

Чинники формування особистості. Спадковість і розвиток. Природні задатки як передумова розвитку людини. Проблема успадкування спеціальних задатків, моральних якостей.

Вплив середовища на розвиток і формування особистості. Види середовища. Соціалізація людини.

Виховання – визначальний чинник формування особистості.

Діяльність як чинник розвитку особистості.

Зарубіжні теорії розвитку особистості.

Вікова періодизація в педагогіці. Педагогічна характеристика учнів.

Освіта як соціокультурний феномен. Нормативно-законодавча база, що регулює систему освіти України: Концепція Нової української школи. Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту». Поняття про систему освіти в Україні. Стратегічні завдання та пріоритетні напрями реформування освіти в Україні. Принципи побудови системи освіти. Структура системи освіти.

Академічна доброчесність. Принципи академічної доброчесності. Мотивація до роботи і навчання в ціннісно чесній академічній спільноті.

Освітнє середовище. Теорія і практика облаштування шкільних просторів — освітнього для учнів і робочого для вчителів.

**Тема 2. Теоретичні засади навчання.** Дидактика як теорія освіти і навчання. Історія становлення та розвитку дидактики. Гуманістична концепція та особистісно орієнтований підхід як методологічна основа дидактики. Об'єкт і предмет дидактики. Функції дидактики. Завдання дидактики на сучасному етапі розвитку педагогічної науки. Основні категорії дидактики. Система дидактичних дисциплін. Зв'язки дидактики з іншими науками (суспільними, психологічними, біологічними та ін.). Українська народна дидактика, її мета, завдання та зміст.

Поняття процесу навчання. Навчання як вид пізнавальної діяльності людини. Функції процесу навчання. Структура процесу навчання. Діяльність педагога в процесі навчання. Навчально-пізнавальна діяльність учнів.

Закони дидактики як вищий рівень узагальнення залежності між явищами процесу навчання. Поняття закономірностей педагогічного процесу.

Поняття принципів навчання. Різні підходи до класифікації принципів навчання. Характеристика принципів навчання. Правила навчання.

Поняття змісту освіти. Компоненти змісту освіти. Історичний характер змісту освіти. Теорії формування змісту освіти. Сучасні вимоги до відбору змісту освіти. Оновлення змісту освіти в умовах реформування школи.

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Нормативні документи, які регламентують зміст базової і повної загальної середньої освіти. Зміст освіти в зарубіжній школі.

**Тема 3. Організація процесу навчання.** Поняття методів навчання. Діалектика взаємозв'язку методів з іншими компонентами процесу навчання. Об'єктивна та суб'єктивна частина методу навчання. Функції методів навчання. Прийом як частина методу і самостійна дидактична категорія.

Класифікація методів навчання. Різні підходи до класифікації методів навчання. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

Методи стимулювання навчальної діяльності учнів.

Методи контролю і самоконтролю в навчанні. Критерії вибору і поєднання методів навчання. Поняття про засоби навчання.

Поняття форм організації навчання. Класифікація форм організації навчання. Генезис систем навчання. Урок як форма організації навчання. Вимоги до сучасного уроку. Типи і структура уроків. Організація навчальної діяльності учнів на уроці.

Підготовка вчителя до уроку. Зміст попередньої та безпосередньої підготовки вчителя до уроку. Діяльність учителя у процесі реалізації плану уроку.

Нестандартні уроки.

Позаурочні форми організації навчання.

Моніторинг результатів навчання, його функції, принципи. Етапи моніторингу. Складові моніторингу навчання. Види, форми, методи перевірки. Оцінювання знань, умінь і навичок. Оцінювання рівня навчальних досягнень учнів. Поняття компетентності як результату засвоєння учнями змісту освіти. Підсумкове та формувальне оцінювання. Ключові знання і вміння вчителя під час оцінювання. Види оцінювання. Алгоритм діяльності вчителя щодо організації формувального оцінювання. Техніки формувального оцінювання. Критерії формувального оцінювання. Облік результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

**Тема 4. Теоретичні засади виховання.** Процес виховання, його специфіка, структурні елементи, рушійні сили, внутрішні і зовнішні суперечності. Поняття про мету виховання. Ідеал всебічно і гармонійно розвиненої особистості. Мета національного виховання на сучасному етапі розвитку нашої держави. Головні завдання

виховання.

Особливості організації процесу виховання в закладах загальної середньої освіти. Управління процесом виховання, його сутність. Сучасні концепції виховання.

Самовиховання, його сутність, умови, етапи, прийоми реалізації. Перевиховання, його сутність, функції, етапи, принципи реалізації.

Педагогічні закономірності виховання. Принципи виховання. Співвідношення закономірностей і принципів виховання. Характеристика основних принципів виховання Єдність і взаємозв'язок принципів виховання в педагогічному процесі.

Поняття «зміст виховання». Основні напрями змісту національного виховання. Моральне виховання – найважливіше завдання школи й основа змісту виховання. Поняття «розумове виховання учнів» та «розумова культура», їх специфіка і взаємодія.

Мета і сутність, завдання і зміст, основні напрями естетичного виховання учнів у шкільній практиці. Показники та рівні сформованості естетичної культури школяра.

Екологічне виховання учнів: мета і сутність, завдання і зміст, основні напрями. Показники та рівні сформованості екологічної культури школяра.

Фізичне виховання учнів. Трудове виховання і професійна орієнтація. Статеве виховання. Гендерне виховання – нагальна потреба сучасної освітньої системи. Національне виховання.

Сутність понять «метод виховання», «прийом виховання», «засоби виховання». Вибір методу та ефективність його використання. Класифікація методів виховання: методи формування свідомості; методи формування суспільної поведінки; методи стимулювання діяльності та поведінки; методи контролю й аналізу рівня вихованості. Характеристика основних груп методів виховання. Застосування методів виховання в умовах організації сучасного освітнього процесу. Форми організації процесу виховання.

**Тема 5. Методичне керівництво виховним процесом у школі.** Колектив як соціокультурне середовище виховання і розвитку. Поняття «колектив», його сутність, ознаки, функції, структура. Поняття «дитячий колектив», його особливості. Особливості розвитку дитячого колективу. Стадії розвитку учнівського колективу (за А. Макаренком та за А. Лутошкіним). Розвиток внутрішньоколективних відносин як важливої умови формування морального досвіду школярів. Учнівське самоврядування. Погляди А. С. Макаренка та В. О. Сухомлинського на розвиток дитячого колективу. Схема вивчення особистості учня та колективу.

Професійно-педагогічні вимоги до особистості класного керівника. Його функції і обов'язки. Організаційно-педагогічна робота класного керівника. Планування й облік роботи класного керівника. Напрями та форми роботи класного керівника. Взаємодія класного керівника з учнями, характер відносин у системі «класний керівник-клас-учень», «класний керівник-актив класу», «класний керівник- клас-учень- батьки». Виявлення ефективності виховання. Принципи превентивної педагогічної діяльності.

Сім'я – виховне середовище дитини. Види і типи сімей та особливості їх впливу на дитину. Конвенція «Про права дитини» як законодавча і моральна основа взаємин дорослих та дітей. Тенденції сімейного виховання в сучасному суспільстві. Національні традиції.

Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні про основні завдання та зміст сімейного виховання відповідно до вікових особливостей дитини. Взаємозв'язок школи та сім'ї. Педагогіка партнерства. Педагогічна етика і такт у взаємовідносинах з батьками дітей. Спілкування – основний шлях взаємодії вчителя з батьками. Особливості проведення батьківських зборів. Індивідуальні зустрічі з батьками. Шляхи залучення батьків до освітнього процесу. Педагогічна просвіта батьків.

**Тема 6. Школознавство в системі педагогічних наук.** Теорія управління: основні принципи та підходи, методи та функції управління. Структура органів управління освітою.

Управління закладом освіти. Керівництво навчально-виховною роботою загальноосвітнього закладу: органи колегіального управління закладом освіти; адміністрація школи: директор, заступник директора з НР, заступник директора з ВР, заступник директора з адміністративно-господарської роботи, їх функціональні обов'язки; органи громадського самоврядування. Модернізація управління загальноосвітнім навчальним закладом в європейському контексті.

Планування роботи закладу загальної середньої освіти. Види планування. Внутрішній контроль: зміст, види, методи, вимоги до нього.

Особливості внутрішнього контролю у закладі загальної середньої освіти. Облік роботи закладу загальної середньої освіти (ділова документація). Навчально-матеріальна база закладу загальної середньої освіти. Клас-кабінет – творча лабораторія вчителя.

Сутність та зміст поняття «педагогічне спілкування». Функції спілкування. Етапи педагогічного спілкування. Стилї педагогічного спілкування. Установка в процесі педагогічного спілкування. Конфлікт у педагогічному спілкуванні, шляхи його вирішення.

**Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):** від студента очікується здатність

відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, активна участь у практичних заняттях та виконання самостійної роботи.

**Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:** персональний комп'ютер, проєктор, екран/інтерактивна дошка.

**Система оцінювання та вимоги:** оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного контролю та підсумкового контролю. Підсумкова оцінка є сумою балів набраних під час поточного контролю та підсумкового контролю і вираховується за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять. Лекційні заняття оцінюються на основі зроблених конспектів лекцій. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активна участь студентів у занятті, здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі екзамену, який передбачає перевірку теоретичних знань та практичних навичок.

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання під час поточного контролю та підсумкового семестрового контролю (екзамену) (50+50=100) та вираховується за університетською шкалою та шкалою ЄКТС.

**Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах**

| Вид контролю         | Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах | Частина підсумкової оцінки у балах | Підсумкова оцінка |
|----------------------|---|------------------------------------|-------------------|
| Поточний контроль    |   | 50                                 | 100               |
| Лекційні заняття     | 7,5   |                                    |                   |
| Практичні заняття    | 42,5  |                                    |                   |
| Підсумковий контроль |   | 50                                 |                   |
| Екзамен              | 50  |                                    |                   |

**Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю**

| Види робіт          | Кількість набраних балів |       |       |       |       |       |       |
|---------------------|--------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
|                     | 1-17                     | 18-25 | 26-29 | 30-32 | 33-39 | 40-45 | 46-50 |
|                     | F                        | FX    | E     | D     | C     | B     | A     |
| Лекційне заняття 1  | 0,5                      | 0,5   | 0,5   | 0,5   | 0,5   | 0,5   | 0,5   |
| Лекційне заняття 2  | 0,5                      | 0,5   | 0,5   | 0,5   | 0,5   | 0,5   | 0,5   |
| Лекційне заняття 3  |                          | 0,5   | 0,5   | 0,5   | 0,5   | 0,5   | 0,5   |
| Лекційне заняття 4  |                          |       | 0,5   | 0,5   | 0,5   | 0,5   | 0,5   |
| Лекційне заняття 5  |                          |       |       | 0,5   | 0,5   | 0,5   | 0,5   |
| Лекційне заняття 6  |                          |       |       | 0,5   | 0,5   | 0,5   | 0,5   |
| Лекційне заняття 7  |                          |       |       |       | 0,5   | 0,5   | 0,5   |
| Лекційне заняття 8  |                          |       |       |       | 0,5   | 0,5   | 0,5   |
| Лекційне заняття 9  |                          |       |       |       | 0,5   | 0,5   | 0,5   |
| Лекційне заняття 10 |                          |       |       |       | 0,5   | 0,5   | 0,5   |
| Лекційне заняття 11 |                          |       |       |       |       | 0,5   | 0,5   |
| Лекційне заняття 12 |                          |       |       |       |       | 0,5   | 0,5   |
| Лекційне заняття 13 |                          |       |       |       |       |       | 0,5   |
| Лекційне заняття 14 |                          |       |       |       |       |       | 0,5   |
| Лекційне заняття 15 |                          |       |       |       |       |       | 0,5   |

|  |     |      |     |     |     |     |      |
|--|-----|------|-----|-----|-----|-----|------|
| Всього                                     | 1   | 1,5  | 2   | 3   | 5   | 6   | 7,5  |
| Практичне заняття 1                        | 1,1 | 1,5  | 1,8 | 1,9 | 2,2 | 2,6 | 2,8  |
| Практичне заняття 2                        | 1,1 | 1,5  | 1,8 | 1,9 | 2,2 | 2,6 | 2,8  |
| Практичне заняття 3                        | 1,1 | 1,5  | 1,8 | 1,9 | 2,2 | 2,6 | 2,8  |
| Практичне заняття 4                        | 1,1 | 1,5  | 1,8 | 1,9 | 2,2 | 2,6 | 2,8  |
| Практичне заняття 5                        | 1,1 | 1,5  | 1,8 | 1,9 | 2,2 | 2,6 | 2,8  |
| Практичне заняття 6                        | 1,1 | 1,5  | 1,8 | 1,9 | 2,2 | 2,6 | 2,8  |
| Практичне заняття 7                        | 1,1 | 1,5  | 1,8 | 1,9 | 2,2 | 2,6 | 2,8  |
| Практичне заняття 8                        | 1,1 | 1,5  | 1,8 | 1,9 | 2,2 | 2,6 | 2,8  |
| Практичне заняття 9                        | 1,1 | 1,5  | 1,8 | 1,9 | 2,2 | 2,6 | 2,8  |
| Практичне заняття 10                       | 1,1 | 1,5  | 1,8 | 1,9 | 2,2 | 2,6 | 2,8  |
| Практичне заняття 11                       | 1,1 | 1,5  | 1,8 | 1,9 | 2,2 | 2,6 | 2,8  |
| Практичне заняття 12                       | 1,1 | 1,5  | 1,8 | 1,9 | 2,2 | 2,6 | 2,8  |
| Практичне заняття 13                       | 1,1 | 1,5  | 1,8 | 1,9 | 2,2 | 2,6 | 2,8  |
| Практичне заняття 14                       | 1,1 | 1,5  | 1,8 | 1,9 | 2,2 | 2,6 | 2,8  |
| Практичне заняття 15                       | 1,1 | 1,5  | 1,8 | 1,9 | 2,2 | 2,6 | 2,8  |
| Всього                                     | 16  | 23,5 | 27  | 29  | 34  | 39  | 42,5 |
| Разом максимальна кількість набраних балів | 17  | 25   | 29  | 32  | 39  | 45  | 50   |

**Таблиця 3. Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю**

| Види робіт                           | Кількість набраних балів |       |       |       |       |       |       |
|--------------------------------------|--------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
|                                      | 1-17                     | 18-24 | 25-28 | 29-32 | 33-38 | 39-44 | 45-50 |
|                                      | F                        | FX    | E     | D     | C     | B     | A     |
| Екзаменаційне питання 1              | 5,6                      | 8     | 9,3   | 10,6  | 12,6  | 14,6  | 16,6  |
| Екзаменаційне питання 2              | 5,6                      | 8     | 9,3   | 10,6  | 12,6  | 14,6  | 16,6  |
| Екзаменаційне питання 3              | 5,6                      | 8     | 9,3   | 10,6  | 12,6  | 14,6  | 16,6  |
| Максимальна кількість набраних балів | 17                       | 24    | 28    | 32    | 38    | 44    | 50    |

**Таблиця 4. Внутрішня університетська шкала оцінювання**

| Оцінка за університетською шкалою | Оцінка за шкалою ЄКТС                     |
|-----------------------------------|---|
| 90-100                            | A   |
| 78-89                             | B   |
| 65-77                             | C   |
| 58-64                             | D   |
| 50-57                             | E   |
| 35-49                             | FX (з можливістю повторного складання)    |
| 1-34                              | F (з обов'язковим повторним вивченням ОК) |

**Список рекомендованих джерел:**

**Основні**

1. Березюк О. С., Власенко О. М. Дидактика: теорія і практика: навч.-метод. посіб. Житомир: ЖДУ ім.

- Івана Франка, 2017. 211 с. URL: <https://cutt.ly/uE7DmSL> (дата звернення 26.08.2020)
- Вагнер Т., Дінтерсміт Т. Мистецтво навчати. Як підготувати дитину до реального життя / пер. з англ. Н. Борис. 2-ге вид. Київ: Наш формат, 2018. 312 с.
  - Варій М. Й., Ортинський В. Л. Основи психології і педагогіки: підручник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017. 548 с.
  - Гевко О. І. Класний керівник у системі виховної роботи школи: навч. посіб. для студ. усіх спец. ОР «Бакалавр». Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2014. 105 с.
  - Зайченко І. В. Педагогіка: підруч. 3-тє вид., перероб. та доп. Київ: Ліра-К, 2016. 608 с.
  - Каменева Т. М. Теоретичні основи навчання: навч.-метод. посіб. Київ: МНУЦ, 2018. 282 с. URL: <https://cutt.ly/oE7DRc3> (дата звернення 26.08.2020)
  - Кучерявий О. Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти: навч. посіб. Київ: Слово, 2014. С. 51–55.
  - Малафійк І. В. Дидактика новітньої школи: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2015. 632 с. URL: <https://cutt.ly/1E7DUUA> (дата звернення 26.08.2020)
  - Пащенко М. І., Красноштан І. В. Педагогіка. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 228 с.
  - Про загальну середню освіту: Закон України від 13.05.1999 р. № 651-XIV. Редакція від 09.08.2019, підстава – 2745-VIII. URL: <https://cutt.ly/ME7DP5d> (дата звернення: 27.08.2020).
  - Про освіту: Закон України від 24.06.2020 № 2145-VIII. URL: <https://cutt.ly/OE7DS7M> (дата звернення: 27.08.2020).
  - Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://cutt.ly/1E7DHeH> (дата звернення: 27.08.2020).
  - Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти – Нова українська школа на період до 2029 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 988-р. URL: <https://cutt.ly/GE7DZqT> (дата звернення: 27.08.2020).
  - Педагогіка: баз. підруч. / кол. авторів; за ред. І. Ф. Прокопенка. Київ: Фоліо, 2015. 572 с. С. 4-88.
  - Нова українська школа: poradnik для вчителя / під заг. ред. Бібік Н. М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с. URL: <https://cutt.ly/aE7DVvm> (дата звернення: 27.08.2020).
  - Робінсон К., Ароніка Л. Школа майбутнього. Революція у вашій школі, що назавжди змінить освіту / перекл. з англ. Г. Лелів. Львів: Літопис, 2018. 256 с.
  - Фізеші О. Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школотзнавство: навч. посіб. для студ. пед. спец. Київ: Кондор, 2014. 390 с.
  - Чепіль М. М., Дудник Н. З. Педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2012. 224 с.
  - Ярошук Л. Г. Теорія та методика виховання: навч. посіб. Бердянськ, 2017. 374 с. URL: <https://cutt.ly/1E7DMwK> (дата звернення: 27.08.2020).

#### Додаткові

- Короткий словник актуальних педагогічних термінів / упоряд. Флегонтова Н. М. Київ: КНУТД, 2013. 55 с. URL: <https://cutt.ly/PE7D05i> (дата звернення: 27.08.2020).
- Національний освітній глосарій: вища освіта. Вид. 2-ге, перероб. і допов. / за ред. В. Г. Кременя. Київ: Плеяди, 2014. 100 с. URL: <https://cutt.ly/wE7D3LJ> (дата звернення: 27.08.2020).
- Професійне мовлення вчителя. Короткий словник термінів / уклад. Ходанич Л. П., Палько Т. В. Ужгород, 2018. URL: <https://cutt.ly/BE7D5eP> (дата звернення: 27.08.2020).
- Словник базових понять з курсу «Педагогіка»: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Вид. 2-ге, доп. і перероб. / уклад. О. Є. Антонова. Житомир: ЖДУ ім. Івана Франка, 2014. 100 с. URL: <https://cutt.ly/1E7Fqk5> (дата звернення: 27.08.2020).
- Словник термінів і понять з дисципліни «Загальні основи педагогіки» та «Дидактика» для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності «Початкова освіта» / уклад. К. І. Гоцуляк. Івано-Франківськ: ПНУ ім. Василя Стефаника, 2018. 38 с.

#### Інформаційні ресурси

- Бібліотека БДПУ. URL: [www.bdpu.org/library](http://www.bdpu.org/library)
- Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>